

Rendőrség az Emberekért*

KEMÉNY Gábor

A tanulmány az Afganisztánban tevékenykedő rendőri misszió közösségi rendőrségi projektjét ismerteti. A több nemzetközi szerv egyedülálló összefogásában megvalósuló projekt megismerése során az olvasó egyben betekintést nyerhet a távol-keleti ország rendőri gépezetébe, valamint a nemzetközi erők stabilizálási törekvéseibe. A tanulmány végén, a tanulságok levonását követően választ kapunk arra a kérdésre is, vajon a hasonló projekteknek van-e létjogosultsága a jövőben.

Néhány szó Afganisztánról

Az ország Közép-Ázsiában,¹ Magyarországtól több mint hatezer kilométerre található, jelentősebb szomszédai Kína, Pakisztán és Irán. Állammá alakulása alig pár száz évre nyúlik vissza, a történészek az 1700-as évek közepére datálják, ekkor kiáltották ki Ahmad sahot királlyá. Az ország a 19. századtól folyamatosan, kisebb-nagyobb megszakításokkal harcban állt az angolokkal, a viszonylagos béke Zahir sah király uralma alatt, negyven évig, 1973-ig tartott. A Szovjetunió 1979-ben szállta meg Afganisztánt, ahonnan csapatai tíz évvel később vonultak ki – mindkét oldal hatalmas veszteséget szenvedett. Ezt követően a nagyhatalmak elfordultak Afganisztántól, nem nyújtottak jelentős segítséget az újjáépítéshez, így a hadurak közötti belharcok kiújultak. 1993-ban megjelentek az országban a szomszédos Pakisztánban tanult, az iszlámon belül a szunnita irányzatot követő tálib mozgalom képviselői. A tálibok, akiket az iszlám tanításainak szigorú értelmezéséről, a nők társadalmi szerepének korlátozásáról, az emberi jogok semmibevételéről és a nyugatellenességükről ismer a világ, 1994-ben a pakisztáni határ közelében több települést is elfoglaltak, majd 1996-ra leigázták Kabult, 2000 végére pedig már az ország 95 százalékát uralmuk alá vonták.

A tálibok jelentősen korlátozták az afgánok (emberi) jogait, szabadságát. Betiltották a sajtót, a nőket eltiltották a pénzkeresettől, a lányokat az iskolától. A volt rendszer kiszolgálóival, valamint a tilalmakat megszegőkkel leszámoltak, a korábbi rendszerekben elért eredményeket lerombolták.

2001. szeptember 11-ét, az Egyesült Államokat ért terrorista támadást követően az USA offenzívát indított az Afganisztánban található al-Káida-kiképzőtáborok megsemmisítésére. 2003-tól a katonai hadműveletek feletti parancsnokságot átvette a többnemzetiségű NATO, s azóta mintegy félszáz ország katonai hadereje látogatott el

* A tanulmány 2014 szeptemberében készült.

1 Az ország más vélemények alapján Dél-Ázsiában, megint mások szerint Nyugat-Ázsiában található.

Afganisztánba, és töltött ott el több-kevesebb időt, az ellenállókkal történő leszámolás, a közbiztonság megteremtése és az ország újjáépítése érdekében.

A nemzetközi katonai erők nagy hangsúlyt fektettek a lakosság körében népszerűtlen rendfenntartó szervek (Afgán Nemzeti Rendőrség, Afgán Helyi Rendőrség stb.) dolgozóinak képzésére, oktatására, ezzel kívánták biztosítani az államgépezet működésének fenntarthatóságát. A modern békefenntartás elvéhez igazodva ezen, a rendőrség működési képességét, kapacitását megteremtő és fenntartó tevékenységbe kapcsolódtak be olyan béketeremtő, békefenntartó szervezetek, mint az ENSZ és az EU.

Békefenntartás és az Európai Unió

Az ENSZ kezdeti válságkezelői beavatkozásai a béketeremtésről szóltak, amely során két vagy több egymással harcban, háborúban álló országot kellett szétválasztani, és az országok közötti semleges zóna kialakításával, majd ellenőrzésével békét teremteni.² Ezen béketeremtő tevékenység kizárólag katonai feladat volt, így rendőri erők bevonását nem igényelte. A konfliktusok eredete és fajtái az évek során komoly változásokon mentek keresztül, s ez megkövetelte a válságkezelés multifunkcionálissá tételét. Már nem volt elég megteremteni és csupán katonai eszközökkel fenntartani a békét, igény jelentkezett a béke önkéntes fenntartására. A nemzetközi szervezetek lassan ráébredtek arra, hogy az önkéntes fenntarthatóság biztosítása érdekében a válságterületeken segédkezni kell az államszervezet és a közigazgatás ki-, illetve újjáépítésében. Ennek köszönhetően az ENSZ nemzetközi béke- és biztonságfenntartó tevékenysége többszűré vált, ez alapján megkülönböztetünk:

- preventív diplomáciát (konfliktusmegelőzést),
- béketeremtést,
- békefenntartást,
- békekikényszerítést és
- békeépítést.³

Az ENSZ békefenntartó tevékenységéhez az évek során számos nemzetközi szervezet csatlakozott, így tett az Európai Unió is, amely jelenleg Európában, Ázsiában és Afrikában működteti misszióit. Ezen tanulmány az Európai Unió Afganisztáni Rendőri Missziójának békefenntartó szerepvállalása során végzett közösségi rendőrségi programját ismerteti.

Az Európai Unió 2007 nyarán indította útjára afganisztáni rendőrségi misszióját, kabuli központtal és tizenkét tartományi területi irodával. A misszió célját az azt megteremtő jogi aktus 3. cikkelye konkretizálja, miszerint: „Az EUPOL AFGHANISTAN jelentős mértékben hozzájárul a fenntartható és hatékony, afganisztáni irányítással működő polgári rendőrségi struktúrák kialakításához, ez biztosítja [...] az igazságszolgáltatási rendszerrel való szorosabb együttműködést, a Közösség, a tagállamok és egyéb nemzetközi szereplők politikai tanácsadói és intézményépítő munkájának megfelelően. A misszió tovább-

2 Boda (2006) 16.

3 *United Nations Peacekeeping Operations: Principles and Guidelines*. 17–18.

*bá olyan hiteles és hatékony rendfenntartó szolgálat kialakítása irányában mozdítja előre a reformfolyamatot, amely a nemzetközi szabványoknak megfelelően, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartása keretében működik.*⁴

A misszió egyik célja tehát, hogy segítse kiépíteni a közösségi rendőrség intézményrendszerét egy olyan országban, ahol jelenleg is harcok folynak, a tálib rendszert visszaállítani szándékozó ellenállók naponta követnek el támadásokat nemzetközi és afgán rendfenntartó erők, valamint a civil lakosság (esküvői menetek, munkásokat szállító buszok, iskolák stb.) ellen, ahol hatalmas a szegénység, burjánzik a korrupció (a Transparency International 2014-es felmérése szerint Afganisztán a világ negyedik legkorruptabb országa),⁵ mindennaposak (ha nem mindenpercesek) a hatósági túlkapások, és ahol semmibe veszik az alapvető emberi jogokat.

Az emberi jogok tiszteletben tartása, a nőekkel szembeni egyenlő bánásmód kivívása alapvető célja valamennyi, az országban tevékenykedő nemzetközi szervezetnek, az ezek megvalósítását célzó projektekre az elmúlt több mint tíz évben eurómilliókat költöttek. Bár az állami szervek örömmel fogadják a nemzetközilek által felajánlott projekteket, azonban a tradícióktól való elszakadást célzó reformok végrehajtása már nehézségekbe ütközik. Ezért történhetett meg, hogy a közelmúltban – az egyenjogúsági törekvéseket jelentősen hátrá támadva – a parlament elutasította a 16 éven aluli lányok házasságkötésének tilalmára irányuló törvényjavaslatot, engedélyezve ezáltal a nem ritkán hat-nyolc éves lányok házasságkötését,⁶ és elfogadta a büntetőeljárás törvény azon módosítását, amely a női hozzátartozókra, illetve a gyermekekre is kiterjesztette a tanúvallomás-tételi akadályt, amennyiben az elkövető ezen személyek férfi rokona, utat engedve ezáltal a családon belüli erőszak (ha még lehetséges) elburjánzásának.⁷

A közösségi rendőrségről általában

A közösségi (demokratikus vagy polgári) rendőrség ötlete Sir Robert Peel brit belügyminisztertől, későbbi miniszterelnöktől származik, aki 1829-ben, a parlamentben általa előterjesztett *Metropolitan Police Act* törvény elfogadtatását követően megalapította a fővárosi rendőrséget, amelynek feladata London közbiztonságának megteremtése volt. A fővárosi rendőrség, amely megközelítőleg ezer közrendőrt, úgynevezett *bobbyt* foglalkoztatott, jelentős sikereket könyvelhetett el a bűncselekmények számának visszaszorítása terén,⁸ ezért 1857-re már valamennyi angol várost kötelezték helyi rendőrség létrehozására. A fővárosi rendőrség megalapítása mellett Sir Robert Peel megalkotta az eredményes rendőrség, s egyben a közösségi rendőrség kilenc alapelvét, amelyek a következők:

1. A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények és a közrend megzavarásának megelőzése.

4 A Tanács 2007/369/KKBP együttes fellépése...

5 Transparency International 5.

6 Chumley (2013)

7 Graham-Harrison (2014)

8 Ramsay (1969) 87–89.

2. Az, hogy a rendőrség milyen mértékben képes ellátni feladatait, nagyban függ a rendőri intézkedések társadalmi elfogadottságától.
3. A rendőrségnek – a közösség iránta táplált bizalmának biztosítása és fenntartása érdekében – arra kell törekednie, hogy a közösség tudatosan, együttműködően és önként legyen jogkövető.
4. A közösség együttműködési fokának növekedésével arányosan csökken a fizikai erőszak alkalmazásának szükségessége.
5. A rendőrség nem a közvélemény kiszolgálásával, hanem a pártatlan jogszolgáltatással tartja fenn társadalmi támogatottságát.
6. A rendőrség – szükséges mértékű – fizikai erőszakot a jogkövetés biztosítása vagy a közrend helyreállítása érdekében csak akkor alkalmazhat, ha a meggyőzés, tanácsadás és figyelmeztetés eszközei nem vezettek eredményre.
7. A rendőrségnek olyan kapcsolatot kell fenntartania a közösséggel, amely beteljesíti azt a történelmi hagyományt, amely szerint maguk a polgárok a rend őrei, és a rend őrei is polgárok; azaz a rendőrök (csupán) azon tagjai a közösségnek, akiket megfizetnek azért, hogy teljes (munka)idejüket olyan feladatokra fordítsák, amelyek teljesítése a közösség jóléte és léte érdekében egyébként minden állampolgárnak kötelessége.
8. A rendőrség szigorúan csak a saját feladatai ellátására törekedjen, ezen feladatellátás sohasem testesíthet meg igazságszolgáltatást.
9. A rendőrség hatékonysága nem a látható rendőri intézkedések mennyiségével, számával, hanem a bűncselekmények és rendzavarások hiányával mérhető.

Az elmúlt több mint másfél évszázad során a közösségi rendőrség koncepciója szüntelenül alakult, csiszolódott, amely folyamat – köszönhetően az új problémáknak, jelenségeknek – korunkban is folytatódik. A legelterjedtebb nézet manapság a közösségi rendőrség eszméjét egy, a folyamatos együttműködésen alapuló problémamegoldási technikának tekinti, amely a közrend és a közbiztonság megteremtése, illetve fenntartása érdekében magában foglalja, bevonja a társadalom számos szegmensét (kormányzati szerveket, társadalmi csoportokat, üzleti és nonprofit szervezeteket, a médiát stb.).⁹ Az együttműködés megköveteli a szervezeti (vezetésirányítási, személyzeti, információtechnológiai) átalakítást, valamint a proaktív problémamegoldási technikák adaptálását.

Police-e Mardume, Rendőrség az Emberekért

Az EUPOL Afganisztán (a továbbiakban: EUPOL) misszió egyik legjelentősebb horderejű rendőrségi projektje a Police-e Mardume néven futó közösségi rendőrségi program. A projekt az Európai Unió afganisztáni különleges képviselőtének (EU-delegációnak) a 900 000 eurós anyagi támogatásával indult útjára 2011-ben. A pénzügyi feladatok lebonyolításával a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) afganisztáni irodáját, a teljes program véghezvitelével pedig az EUPOL-t bízta meg az EU delegációja.

⁹ Diamond-Weiss (2009) 4–5.

A program célja hét speciális tartományi¹⁰ egység létrehozásával megteremteni a közösségi rendőrség alapeszméjének megfelelő rendőri szolgáltatást, majd az elmélettel összhangban átformálni az afgán rendőrség egészét egy militáris rendvédelmi (erőszak-) szervezetből egy funkcionálisan jól működő szolgáltató szervezetté. A feladat, a projekt által elérni kívánt cél ambiciózus volt, különösen, ha számításba vesszük a program indításakor uralkodó helyi viszonyokat, tényezőket, amelyek a következők:

- A rendőri kommunikáció egyirányú, nem kölcsönösségen alapul. Személyes ismeretség, összeköttetés (pl. a rendőr telefonszámának ismerete) szükséges ahhoz, hogy az állampolgár problémáival foglalkozzon a hatóság, vagy egyáltalán az a rendőrség tudomására jusson. A kapitányságra bejutni, ügyintézővel beszélni szinte lehetetlen, csak akkor van rá esély, ha az illetőt beidézi a hatóság.
- Az afgán rendőrök több mint 70 százaléka analfabéta vagy minimális írási-olvasási képességgel rendelkezik.¹¹
- A rendőrök jelentős hányada korrupt.¹² Az Integrity Watch Afghanistan's 2007-es tanulmánya az országban uralkodó korrupciót – megnyilvánulási formái alapján – az alábbiak szerint osztályozza.¹³
 - Baksis: kis összegű vesztegetés, ajándékozás szívesséért, kedvező elbánásért cserébe. Példaként említhetjük, amikor a rendőri intézkedés megkezdését, majd az eljárás lefolytatását a rendőr kenőpénzhez köti. (Üzemanyag-költségtérítést kér a sértettől, az ellenőrző-átengedő pontokon csak térítés ellenében engedik át a gépjárművezetőt, a rendőr a gyanúsított kihallgatását, engedélyek kiadását, ügyek eltussolását pénzhez, ajándékhoz köti.)¹⁴
 - Beosztásvásárlás: a kívánt pozíciót nem érdem, hanem a felajánlott vesztegetési pénz nagysága alapján ítélik oda.¹⁵
 - Sógor-koma viszony (nepotizmus): a beosztás vagy egyéb kedvezmény odaítélése a személyes és rokoni kapcsolatokon, az etnikai hovatartozáson, és nem a rátermettségen, végzettségen alapul.
 - Kedvező bánásmód kivívása kenőpénz vagy személyes kapcsolatok felhasználásával.
 - Magas szintű korrupció: a társadalmi elitet magában foglaló és részére előnyös, gyakran az afgán kormányzaton vagy nemzetközi szervezeten belüli korrupció.
- Az államgépezet nem képes biztosítani a rendőrök (havi 100–150 dollárt kitevő) fizetését, azt nemzetközi szervezetek finanszírozzák.

10 Az egységeket kezdetben Baglán, Balh, Kunduz, Gur, Bámiján, Herát és Helmand tartományban állították fel, később EUPOL-GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) közreműködéssel Kabulban is.

11 UNAMA Factsheet (2012) 1.

12 Checchia (2012) 39.

13 Basar (2012) 7.

14 Opper (2009)

15 A személyes beszélgetések során a Pol-e Homriban szolgáló magyar rendőröknek többször panaszkodtak a helyi bűnüldöző szervek dolgozói, hogy bizonyos beosztások elnyeréséhez korrumpálni kell a kinevezésre jogosult vezetőt. A beszámolók szerint egy középszintű rendőri vezetőnek évente 100–130 ezer dollárnyi „kenőpénzt” kell vezetői részére átadnia beosztása megtartásához, míg a nyomozói, közlekedésrendészeti rendőri beosztások „ára” 10–15 ezer dollárra tehető.

- Az állománytábla és a valós adatok között jelentős eltérések vannak, gyakori, hogy a beosztást betöltő személy fikatív (úgynevezett szellemdolgozó), a neki járó fizetést a rendőri vezetők veszik fel és osztják el maguk között,¹⁶ vagy a parancsnok a fizetés egy részét saját részre visszatartja, nem adja át a beosztottnak.¹⁷
- A rendőrök körében jelentős a kábítószer-fogyasztás.
- A rendőrség toborzása ad hoc jelleggel történik, az utcára kikerülő rendőrök képzésére minimális időt szánnak, vagy egyáltalán nem részesülnek tréningben.
- Az országot védő szervezetek közül leginkább a rendőrség kerül kapcsolatba az ellenállókkkal, ennek köszönhetően a rendőrségen belüli elhalálozási arány kiemelkedő, több mint kétszeres a hadseregéhez képest¹⁸ (2013-ban hét hónap alatt 2052 rendőr hunyt el).¹⁹
- Tekintettel a fent említett veszélyre, a rendőrök és a rendőrség állományába tartozó tűzoltók a napi munkavégzés során is gépkarabélyt hordanak.
- A rendőri intézkedés során elkövetett emberi jogi jogsértések (kényszervallatás, jogellenes fogva tartás) száma kimagasló.
- A formális, államgépezet által biztosított igazságszolgáltatás során született jogerős döntést az informális, de jelentős hatalommal bíró, főként idősekből és helyi vezetőkől álló tanács, a Shura²⁰ megváltoztathatja. Ennek egyik tipikus esete a családon belül elkövetett erőszak kapcsán született, az elkövetőt elmarasztaló ítélet Shura által történő megváltoztatása, amely kötelezheti például a bántalmazott nőt, hogy a bántalmazójától (általában a férjétől vagy a család idősebb férfi, néha női tagjától) kérjen elnézést, és saját hibájaként ismerje el a bántalmazást. Ezen bocsánatkérések során az elkövető általában megbocsát a sértettnek. Ennek is köszönhetően a sértettek túlnyomó többsége értelmetlennek tekinti, hogy állami szervhez forduljon problémás ügyek intézésével.

Egyértelműen kijelenthető tehát, hogy a rendőrség társadalmi megítélése, elfogadottsága rendkívül alacsony. A projekt a fenti sajátosságokkal rendelkező (tehát korrump, alul- vagy egyáltalán nem képzett, az állampolgár számára megközelíthetetlen) rendőrséget, rendőri szervezetet volt hivatott átalakítani egy polgárbarát, mindenki számára elérhető, szolgáltató rendőrséggé. Egy olyan rendőrséggé, amely szabad bejárást enged épületeibe, elérhetővé teszi szolgáltatásait, és ha szükséges, megkeresi az állampolgárokat, hogy segítséget nyújtson nekik.

Jogosan merül fel a kérdés, hogy miként, milyen eszközökkel kívánta ezt a célt az EUPOL megvalósítani.

16 LOTFA Management Review (2012) 21.

17 Checchia (2012) 40.

18 Livingston–O’Hanlon (2012) 14.

19 Ghanizada (2013)

20 Rózsa (2006) 52.

Első lépés: a kiválasztási eljárás

A projekt sikerességéhez hozzátartozott, hogy a feladatellátásra szakképzett, nyitott és (lehetőség szerint) nem korrupst közösségi rendőröket válasszanak ki. A szelekció során figyelembe kellett venni az írási-olvasási, kommunikációs képességeket (iskolai végzettséget), a jelentésírási gyakorlatot, a számítástechnikai ismereteket, az EUPOL által biztosított tréningeken való részvételt, valamint a vezetői képességeket. A személyügyi elbeszélgetést ideális esetben az EUPOL mentorai, valamint az adott rendőr-főkapitányság személyügyi szolgálata folytatta le (a főkapitány erős javaslata alapján). Rosszabb esetben a mentor megkapott egy listát hat olyan névvel, akiket a főkapitány ezen beosztásban látni szeretett volna. A rendőrfőkapitánnyal (helyettesével) történő jövőbeli sikeres együttműködés természetesen még a közös szelekció esetén is megkívánta, hogy olyan rendőröket is kiválasszanak, akik nem teljes mértékben feleltek meg a kritériumoknak, azonban ezek aránya a projektet nem veszélyeztethette.

Hasonló módon kellett eljárni a nők kiválasztásakor is. A nemzetközi elvárások értelmében hat közösségi rendőrből legalább egynek nőnek kellett lennie. A feladat egy erősen férfiközpontú világban nem kis kihívást jelentett, azonban több-kevesebb sikerrel (néhol csökkentve a követelményszintet) végrehajtható volt. A rendőrnők szerepe a projektben vitathatatlan volt, hiszen számos olyan feladatot kellett a jövőben végrehajtani, amelyek során a női résztvevő közreműködése elengedhetetlen volt. A kiválasztási eljárást követő egyik legfontosabb tevékenység az afgán belügyminisztérium állománytáblájának megváltoztatása volt. Az új, tartományonként egy közösségi rendőrségi egységet és hat rendőrt magában foglaló állománytábla életbe lépésére azonban még több mint fél évet várni kellett. Ezen átmeneti időszakban a közösségi rendőrség tagjai ellátták eredeti státuszukhoz igazodó (ügyeletes tiszti, nyomozói, közlekedésszabályozói stb.) munkájukat, valamint „mellékállásként” megkezdtek a projekthez kapcsolódó tevékenységüket. Ez persze számos problémát okozott, konfliktusokhoz vezetett (erről később, a kihívásokkal foglalkozó részben ejtünk szót).

Második lépés: az oktatás

A személyzeti feladatok végrehajtását követően az EUPOL mentorai és tréneri megkezdtek a kiválasztott személyek képzését, részükre számos tanfolyamot tartottak, ezek közül a legjelentősebbek az alábbiak voltak.

1. Közösségi rendőrségi alap- és haladó tréning

Ennek során a résztvevők elsajátíthatták a közösségi rendőrség alapeszméjét, előnyeit, problémáit. Különböző gyakorlati feladatokon keresztül megismertették a rájuk váró feladatokat, s a közösségi rendőrség eszköztárait felhasználva problémamegoldási technikákat dolgoztak ki. A haladó tréning már az úgynevezett „train the trainer” oktatás volt, amely megtanította a jelenlévőket a megszerzett ismeretanyag továbbadására, tanítására kollegáik részére.

A program fenntarthatóságát jelzi, hogy a tréningeket követően a kiképzett rendőrök a tartományukban található rendőrkapitányságok dolgozóinak közösségi rendőrségi témájú oktatást nyújtottak. Ezen tevékenységbe az EUPOL-t már be sem kellett vonni, az oktatások koordinálását a főkapitányságok oktatási igazgatója végezte. Csak példaként érdemes megemlíteni, hogy az így kiképzett rendőrök a magyar rendőrök által mentorált Baglán tartományban az EUPOL történetében egyedülálló sikerként több mint háromszáz kollegájuk részére nyújtottak közösségi rendőrségi és etikai kódex oktatást. A tananyagot ezáltal át tudták adni olyan körzetekben is, ahová az EUPOL dolgozói biztonsági okokból nem juthattak el.

2. *Intelligence Led Policing (ILP) alap- és haladó tréning*

Az ILP magyar nyelvre fordítása meglehetősen nehézkes, Móré Sándor megfogalmazásában „adatfeldolgozás által vezérelt rendőrség”-et²¹ jelent, azonban ez a definíció sem tükrözi tökéletesen a technika lényegét. Találóbbr lenne az „adatszerzésen és -elemzésen alapuló proaktív rendészet” megfogalmazás használata, persze ez az előbbinél kicsit hosszabb. Az *intelligence* szócska ne ijesszen meg senkit, nem hírszerzésről, hanem egy olyan jövőorientált, proaktív rendészeti eszközről (stratégiáról, eljárásról, módszerről) van szó, amely a veszélyforrások a) korai felismerésén, b) vizsgálatán, elemzésén, c) értékelésén és végül d) kezelésén alapul. A kiválasztott rendőrök számára ez a tanfolyam lehetőséget nyújtott, hogy a társadalom tagjaival történő kapcsolatteremtés, kommunikálás során tudomásukra jutott információkat megfelelően értékelve továbbbíthassák az ezek elemzésére hivatott rendőröknek.

3. *Etikai kódex tréning*

Az afgán rendőrök nagy része nincsen tisztában az etikus rendőri viselkedés szabályaival: mit tehetnek, miként és kivel. Mindezek miatt elengedhetetlen volt a projektbe bevont rendőrök ilyen irányú képzése is. A tanfolyam leginkább arra fókuszált, hogy a közösség tagjaival történő interakció során milyen szabályok mentén viselkedjenek a rendőrök. Az oktatásba bevonták az ENSZ trénerreit is, akik a tréningeket olyan városokban, tartományokban is megtartották, ahol az EUPOL nem rendelkezett területi irodával és személyzettel.

A közösségi rendőrök a fentiekén kívül még számos képzést kaptak, ezek lebonyolításában, megtartásában jelentős szerepet játszottak különböző afgán NGO-k²² is, akik többek között megtanították az egység tagjainak, hogy miként tartsanak előadásokat az iskolákban, hogyan hívják fel az emberek figyelmét az aknák jelentette veszélyekre stb.

A projekt második évében, 2013-ban az EUPOL munkatársai elhatározták, hogy megszüntetik a nemzetközi szervezetek által nyújtott közösségi rendőrségi képzésben fellelhető átfedéseket, párhuzamosságokat, és egy egységes, mindenki által oktatható közösségi rendőrségi tananyag kidolgozását tűzték ki célul. A tan-

21 Móré (2012) 5.

22 Nem kormányzati, civil szervezet.

anyag előkészítésébe valamennyi, a témában érintett nemzetközi szervezetet²³ bevonták. Az eredmény egy 36 órás tananyag lett, amely magában foglalja a közösségi rendőrség elméleti, gyakorlati ismereteit, az emberi jogokat, az etikai kódexet, továbbá a civil szervezetekkel, valamint a társadalom tagjaival való együttműködés formáit. Tekintettel arra, hogy az időközben életbe lépett új állománytáblának köszönhetően a korábban kiválasztott és már munkájukat végző közösségi rendőröket leváltották, a tananyag próbaoktatásában a hét tartományban újonnan kinevezett hat-hat, tehát összesen 42 közösségi rendőr részesült. A tréning az ismeret megszerzése mellett kiváló lehetőséget nyújtott az egy szakterületen dolgozó rendőrök tapasztalatszerésére is. A tananyag a sikeres akkreditálást követően bekerült a rendőrtisztai főiskola, valamint a rendőri vezetőket képző akadémia tanrendjébe is, biztosítva ezáltal a fenntarthatóságot, valamint az afgán szerepvállalást.

Harmadik lépés: közösségi és mobil rendőrségi irodák létrehozása

Az afgán belügyminisztérium az EUPOL-lal megkötött szerződés értelmében vállalta, hogy a kijelölt hét tartományban biztosít két, a lakosság számára könnyen megközelíthető, felújított irodát, ahol a közösségi rendőrségi tevékenységet folytató rendőrök dolgozhatnak. Ezen irodákat az EUPOL bútorozta be és szerelte fel számítástechnikai berendezésekkel, valamint ellátta az itt dolgozó hat rendőrt kommunikációs eszközökkel, fényképezőgépekkel, kamerával és egyéb irodatechnikai felszerelésekkel. Az irodák felszereltségüket tekintve a napi munkavégzés mellett alkalmasak kisebb tanácskozások, konzultációk lebonyolítására is.

A többnyire főkapitányságokon található irodák mellett az ország földrajzi sajátosságai miatt szükséges volt mobil rendőrségi egységeket is létrehozni. Az ország nehezen elérhető, távoli területein a lakosság rendőrrel ritkán vagy sohasem találkozhat. Ezen helyek elérését, valamint a nagyobb (iskolai, társadalmi, sport-, vallási) rendezvényeken történő részvételt, megjelenést hivatott biztosítani az a hét Toyota mikrobusz, amelyek utas- és rakterének átépítésével mobil rendőrségi irodákat alakítottak ki. A kisbuszok lehetőséget teremtenek az állampolgárokkal való kapcsolatteremtésre, alkalmasak panaszközpontok felvételére, kihallgatásra, valamint adminisztratív ügyek intézésére.

Negyedik lépés: a közösségi rendőrségi munka megkezdése

Ahogy azt már az afgán rendőrség sajátosságainál taglaltuk, az afgán rendőrségre és intézményeire jellemző a megközelíthetatlenség, hozzáférhetetlenség. A projekt ezt a rigiditást elsőként az iskolarendőri tevékenység kiépítésével célozta megtörni. Az egységben szolgáló rendőrök a képzésnek köszönhetően megszerezték azt a tudást, amely

²³ International Security Assistance Force (ISAF), NATO Training Mission-Afghanistan (NTM-A), DynCorp International, United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), Law and Order Trust Fund for Afghanistan (UNDP-LOTFA).

alkalmassá tette őket arra, hogy a tartományok iskoláiban különböző témájú előadásokat tartsanak a diákoknak és tanáraiknak. Az előadások során a hallgatók megismerkedhettek a rendőri munkával, a rendőrség feladatkörével, felépítésével, valamint baleset- és bűnmegelőzési ismeretekre is szert tehetek. A projekt lehetőséget teremtett továbbá arra is, hogy az iskolai látogatások alkalmával a rendőrök iskolatáskákat, tolltartókat, zseblámpákat, fényvisszaverő prizmákat, elsősegélynyújtó tanfolyam során elsősegélydobozokat adjanak a diákoknak és tanáraiknak. Mindez természetesen növelte a rendőrök népszerűségét a gyerekek, valamint családjaik körében. Tekintettel arra, hogy az afgán család több generáció együttélésén alapszik, az egy háztartásban élők száma esetenként meghaladhatja a két tucatot is, így ezen iskolai programok nem kis jelentőséggel bírtak, hiszen viszonylag kis munkával és erőbefektetéssel rendkívül nagy tömeghez sikerült eljuttatni információkat.

A projekt talán akkor kapta a legnagyobb sajtóvisszhangot, amikor a közösségi rendőrök megkezdték az árva gyerekekkel való foglalkozást. A gyerekek kezdetben nem mertek kapcsolatot teremteni a rendőrökkel, egyértelmű volt, hogy félnek a hatóságtól. A félelem azonban, miután a rendőrök elkezdtek velük játszani (focizni, sárkányt eregetni, futni), rajzolni, beszélgetni, lassan szertefoszlott.²⁴ A pozitív légkör megteremtését követően a rendőrök különböző, megelőzési tárgyú előadásokat tartottak. Az iskolai tevékenységen kívül a rendőrök megjelentek meccsetekben, az idősek tanácsában és nagyobb rendezvényeken is, ahol információt nyújtottak a programról, valamint kérték a lakosságot, hogy forduljanak hozzájuk bizalommal. Ezen találkozók alkalmával megosztották a jelenlévőkkel telefonszámukat, és kérték a civil lakosságot, hogy ha bármilyen problémájuk van, keressék őket. A fentebb említett tevékenység nagy áttörést jelentett, az állampolgárok végre kaptak egy lehetőséget arra, hogy felvegyék a kapcsolatot a rendőrséggel, és ügyes-bajos dolgaik megoldására segítséget kapjanak.

A következő mérföldkő a közösségi konzultáció intézményének megteremtése volt. A nemzetközi szervezetek pénzügyi támogatásának köszönhetően egy havonkénti konzultációs találkozó keretén belül számos tartományban lehetőség nyílt a rendőrség, az ügyészség, az oktatási hivatal és más állami szervezetek, valamint a lakosságot képviselő csoportok közötti beszélgetésre, problémamegoldásra. A találkozók során felhozott problémák megoldására a résztvevők kijelöltek egy-egy személyt vagy szervezetet, hatóságot, aki vagy amely a következő összejevetelen beszámolt a megtett intézkedésekről, elért eredményekről.

A lakossággal való kapcsolatépítést segítették elő a közös sportprogramok is. A különböző sportágakban (röplabda, foci) létrehozott vegyes (rendőr-civil) csapatok rendszeresen megmérettették magukat, a meccsek, edzések végén pedig lehetőség nyílt beszélgetésre, információk megosztására. A programnak köszönhetően a rendőrség számos bűncselekményről, többnyire robbantások, öngyilkos merényletek előkészítéséről szerzett tudomást, s a gyors reakciónak köszönhetően sikerült ezeket megelőzni, az elkövetőket pedig felelősségre vonni.

²⁴ Fényképek: www.mardume.wordpress.com/2012/09/12/children-day-in-pol-e-khumri-baghlan/

Ötödik lépés: a kommunikáció

Afganisztánban a hírek leginkább szájhagyomány és rádióműsorok útján terjednek, ezen orgánumokat használta az EUPOL a projekt, valamint a rendőri sikerek ismertetésére. Az országban számos (több mint kétszáz) olyan rádióadó működik, amelyeket az ISAF²⁵ üzemeltet, s amelyek a két szervezet szoros együttműködésének köszönhetően az EUPOL által nyújtott híryananyagokat közzétették. Az első sikeres rádióadást²⁶ követően az EUPOL kiterjesztette programját az ország egészére, így rövid idő alatt sikerült a lakosság 75 százalékához eljuttatni a rendőrséget népszerűsítő híreket. Az adók később sugározni kezdtek rendőri interjúkat is, így az élő műsor lehetővé tette, hogy a betelefonáló állampolgárok azonnal választ kapjanak kérdéseikre, problémáikra.

A hagyományos eszközök mellett – magyar kezdeményezésre – az EUPOL igénybe vette az internet, valamint a közösségi média által nyújtott lehetőségeket is.²⁷ Ezen korszerű kommunikációs eszközöket használva a projektmenedzserek heti rendszerességgel közöltek angol és dari nyelven híreket. A sikernek köszönhetően az EUPOL később külön projektben létrehozta a fővárosi rendőr-főkapitányság honlapját²⁸ is. A program széles körű megismertetését segítették azok az óriásplakátok, amelyeket az érintett tartományok főújtjai mentén helyeztek ki, a rendőrségen belüli szemléletváltást, a polgárbarát rendőrség megteremtését hirdetve. Ugyanezen célokat hivatottak szolgálni az iskolákban, mecsetekben kihelyezett és kiosztott poszterek, szórólapok²⁹ és képregények.

A kommunikációt szolgálta a 2013 decemberében indított médiakampány-projekt³⁰ is, amely több tucat, a rendőrök munkáját, szakmai- és magánéletét szemléltető rövidfilm legyártását célozta meg. A kis spotok összefüggő egészet alkotva megközelítőleg tíz perc hosszúságú filmet fognak kitenni. A film egésze bemutatható iskolákban, konzultációk és egyéb, a társadalom tagjaival történő interakciók során, míg a rövidfilmeket a nemzeti és a helyi televízióállomások tudják sugározni. A rövidfilmek hanganyagai alkalmasak lesznek továbbá a rádióállomások általi szórásra.

Kapcsolódó programok

A fő projekthez számos kisebb csatlakozott. Az EUPOL – összefogva az ENSZ-szel, valamint az afgán belügyminisztériummal – 2013 júliusában, Kabulban megrendezte az Első Afgán Nemzeti Közösségi Rendőrségi Konferenciát. A konferencián részt vettek a rendőrség és a belügyminisztérium vezetői, számos kormányzati szerv képviselője, valamint NGO-k és a társadalom szinte valamennyi rétegét képviselő sze-

25 A Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erők (International Security Assistance Force) egy NATO-vezetésű nemzetközi stabilizációs haderő Afganisztánban.

26 Az első sugárzás a Baglán tartományban szolgáló magyar EUPOL-mentorok sikere volt, ők vették fel a kapcsolatot a helyi médiával, és továbbították a híreket, amelyek így a tartomány legtávolabbi pontjára is eljutottak.

27 www.mardume.wordpress.com, www.facebook.com/policeemardume, www.twitter.com/policeemardume

28 www.kcp.gov.af/en

29 www.mardume.wordpress.com/posters/

30 A projekt megvalósítási státuszban van a tanulmány írásának időpontjában.

mélyek. A résztvevők három munkacsoportra osztva az alábbi kérdésekre keresték a válaszokat:

1. Miként tudja a rendőrség elnyerni a társadalom bizalmát?
2. Mire van szüksége a rendőrségnek, mit vár a rendőrség a társadalom tagjaitól?
3. Mit vár a társadalom a rendőrségtől?

A konferencia eredményeként a résztvevők kilenc pontban határozták meg az afgán közösségi rendőrség jövőbeli nemzeti stratégiáját.³¹ Ezek röviden az alábbiak voltak:

1. Jogszabályi keretek között mindent el kell követni a bizalom kiépítése, a rendőrség szakmaiságának, hatékonyságának növelése érdekében.
2. A rendőr kötelességének, felelősségének megértése és a jobb szolgáltatás érdekében a jövőben nagy figyelmet kell szentelni az oktatásokra és a kapacitásépítésre.³²
3. A lakosság és a rendőrség közötti bizalom kiépítése, a bűncselekmények felderítése, megszüntetése, megelőzése, valamint a közrend biztosítása érdekében a jelenlévők követelik az arra jogosult rendőröktől, hogy építsenek ki kapcsolatot a társadalom szereplőivel (jogi, társadalmi, kulturális, vallási, oktatási, közgazdasági entitásokkal, bírakkal, ügyészekkel, iskolákkal, egyesületekkel, újságírókkal stb.).
4. A minisztérium iránymutatását követve a tartományi közösségi rendőrségi egységeknek mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy a minisztérium programjait sikeresen megvalósítsák, valamint hogy helyi szinten eredményes konzultációkat szervezzenek.
5. A rendőr szolgálatellátása során köteles figyelemmel kísérni, hogy az alapvető emberi jogok nem sérülnek-e. A rendőri intézkedésnek jogszerűnek, semlegesnek, arányosnak és mindenfajta előítéllettől mentesnek kell lennie.
6. A közösségi rendőrségi egységek feladatát képezi többek között, hogy a minisztérium, valamint a nemzetközi szervezetek segítségével – a társadalommal való kapcsolatépítés, bizalomépítés és együttműködés érdekében – konferenciákat szervezzenek, tanácskozásokat, konzultációkat bonyolítsanak le.
7. A minisztérium Közösségi Rendőrségi Igazgatóságának feladata, hogy kidolgozzon egy, a társadalommal való együttműködést célzó hatékony tervet, programot.
8. A tartományi közösségi rendőrségi irodák feladata, hogy a rendőr (fő)kapitány támogatásával a fenti igazgatóság programját megvalósítsák.
9. A konferencia résztvevői kérik a belügyminisztert, a minisztérium vezetőit, a civil szervezeteket és a nemzetközi közösséget, hogy kiemelt figyelemmel támogassák és segítsék a közösségi rendőri tevékenységet, a fenti igazgatóság munkáját.

A nemzeti értekezletet követően 2014 elejére megszervezték a tartományi konferenciákat is (elsőként Herát tartományban, később Balhban), amelyeknek célja a minisztérium programjának ismertetése, a helyi problémák feltárása, valamint azokra

31 A konferencia angol nyelvű anyaga letölthető innen: www.mardume.files.wordpress.com/2013/07/eupol-cp-report.pdf

32 A *capacity building* kifejezést több tanulmányban is 'kapacitásépítés'-nek fordították. A kapacitásépítésről bővebben: Kumin (2006) 57.

megoldások keresése. A konferenciákat rendszeres tanácskozások, konzultációk követték, amelyek során újabb és újabb kérdéseket válaszoltak meg. Ezen konferenciák mellett az EUPOL összefogta és koordinálta a nemzetközi szervezetek, valamint az afgán NGO-k közösségi rendőrséggel kapcsolatos tevékenységét. A koordinációra nagy szükség volt, mivel 2013-ig valamennyi szervezet a saját programja szerint, egymásra tekintet nélkül tevékenykedett, így gyakoriak voltak a párhuzamos munkák és az átfedések. Az EUPOL által szervezett koordinációs értekezletek, konferenciák alkalmat nyújtottak az összehangolt, egységes fellépésre, valamint kiváló lehetőséget biztosítottak a helyi NGO-k részére, hogy a minisztérium stratégiai vezetése megismerje tevékenységüket. A későbbiekben a minisztérium már saját elhatározásából kereste meg ezen szervezeteket, és felkérte őket a közösségi rendőrségi munkában való részvételre, segítségnyújtásra.

A 119-es nemzeti segélyhívó szám

A 119-es segélyhívó szám³³ beindításakor – 2008 februárjában – a korrupciós, korrupciógyanús ügyek bejelentésére szolgált. Az elmúlt hat évben a telefonszám átalakult egy, az ország bármely pontjáról hívható rendőrségi segélyhívó számmá, jelenleg az egyik legfontosabb kapocs az állampolgár és a rendőrség között. A 119-es segélykérő központok az eredeti elképzelés szerint valamennyi tartományi központban kiépülnek, jelenleg azonban csak Kabul, Kandahár, Helmand, Kunduz, Herát, Balh és Nangarhar tartományokban alakították ki a rendőr-főkapitányságok szervezeti struktúrájában a központokat. Amennyiben másik tartományból érkezik bejelentés, az a kabuli központba fut be, az EUPOL által kiképzett és mentorált rendőrök itt válaszolnak a hívásokra. A minisztérium kimutatása alapján a központok 15 859 rendőri intézkedést igénylő bejelentést fogadtak 2012-ben, amelyből 1 293 rendőri intézkedés elleni panasz volt (beleértve a korrupciót is).

A projekt során felmerülő problémák, kihívások

A projekt megvalósítása alatt Afganisztánban három belügyminiszter váltotta egymást. A személyi változások kihatással voltak a minisztérium középvezetői, valamint a rendőr-főkapitányságok vezetői szintjére is. Az EUPOL gyakran találkozott azzal a nehézséggel, hogy a korábbi miniszter által vállalt kötelezettségeket az új vezetés már kevésbé tartotta fontosnak. Ez történt az EUPOL és a minisztérium között megkötött együttműködési megállapodással is, amelyben a felek vállalták, hogy a projekttel kapcsolatos kérdésekben nem döntenek a másik féllel való előzetes konzultáció nélkül. A 2013 márciusában életbe lépett állománytábla a közösségi rendőrségi egységvezető rendfokozatát ezredesiben, helyettesét alezredesiben határozta meg. Tekintettel arra, hogy ezáltal a pozíciók felértékelődtek, a korábbi, EUPOL-lal közösen kiválasztott, ki-

³³ A fáma szerint a telefonszám egy fordítási figyelmetlenség miatt alakult át az amerikai 911-ről 119-re (a perzsa nyelvekben jobbról balra haladva történik az olvasás).

képzett és mentorált rendőröket előzetes egyeztetés nélkül leváltották, és újakat léptettek a helyükre. A trénereknek, mentoroknak előlről kellett kezdeniük tevékenységüket. A vezetőváltások során az EUPOL vezetésének, mentorainak minden alkalommal újra és újra meg kellett győzniük az új vezetést a program fontosságáról, az abból származó előnyökről.

Az új állománytábla kialakítása során végrehajtott személyügyi változtatások kihatással voltak a projektben részt vevő rendőrnőkre is. A fentebb említett együttműködési megállapodás értelmében a közösségi rendőrségi egységek hat dolgozójából legalább egynek rendőrnőnek kell lennie. A kikötés, mint már említettük, ésszerűnek mondható, hiszen számos lányiskolát, női közösséget kell a rendőröknek meglátogatniuk, amelynek során a rendőrnő – férfi társaihoz képest – autentikusabban tud eljárni. A kiválasztási eljárás során meglehetősen nagy gondot okozott írástudó kolleganőt találni, megfelelő képzettségűt pedig szinte lehetetlen. Az EUPOL mentorai mégis sikeresen abszolvátkák ezt a feladatot, valamennyi egységbe sikerült beválasztani rendőrnőt, volt ahová kettőt is (Bámiján). Az új állománytábla elfogadását követően valamennyi rendőrnőt leváltották, mára már csak egy női tagja van a – kabulival együtt – nyolc irodának. A minisztérium vezetőitől mind az EUPOL, mind az ENSZ heti rendszerességgel kéri a nők reprezentációjának növelését, eddig azonban érdemi intézkedés ez ügyben nem történt.

A program indításakor – az új állománytábla elfogadásáig – hivatalosan nem léteztek a közösségi rendőrségi egységek, így a kiválasztott rendőrök korábbi beosztásukban maradtak, és egyszerre két tevékenységet kellett ellátniuk. A beosztásuk szerint illetékes parancsnokok sok esetben nem engedték őket közösségi rendőri munkát végezni, megfenyegették őket, hogy amennyiben iskolákat látogatnak vagy egyéb, nem a beosztásukhoz tartozó tevékenységet végeznek, elbocsátják őket a rendőrségtől. Mindez természetesen jelentősen hátráltatta több tartományban is az effektív működést.

Számos probléma merült fel az információáramlás terén is. Az egyik gondot az okozta, hogy a projekttervben nem rögzítették a jelentési kötelezettséget, illetve nem állapították meg a jelentési csatornákat. Mindezek miatt az EUPOL programmenedzserei sokszor információhiánnyal küzdöttek. Ezt a problémát a projekt utolsó negyedére sikerült kiküszöbölni, ekkora már több tartományból közvetlenül kapott információkat az afgán rendőröktől a projektmenedzsment. A másik nagy problémát az jelentette, hogy az EUPOL területi irodáinak nagy részét (hétfől négyet) a projekt megvalósítási stádiumában bezárták, így a projektfelelősök átmenetileg nem kaptak információt ezekből a tartományokból. A megoldást az jelentette, hogy a menedzsment felvette a kapcsolatot az érintett tartományokban tevékenykedő nemzetközi szervezetekkel (leginkább az ENSZ rendőrségi tanácsadóival), akik ezt követően heti rendszerességgel küldték a kért projektinformációkat.

Egy igen érdekes, de érthető jelenséget is orvosolni kellett a projekt vége felé. Néhány közösségi rendőrségi egység dolgozója az iskolai előadások, a társadalom tagjaival történő kommunikáció során hangsúlyozni kezdte a közösségi rendőr és az egyszerű afgán rendőr közötti különbséget, s ez meglehetősen zavart okozott. A „jó rendőr – rossz ren-

dőr” játékot régóta ismerjük, ilyen formában azonban még nem találkoztunk vele. A tréningek, valamint a minisztériumi stratégia kidolgozása során fokozott figyelmet kellett szentelni az ilyen típusú különbségtétel teljes felszámolásának, hiszen a projekt célja az egész afgán rendőrség, nem pedig csak egy elenyésző hányadának megreformálása volt.

Hova tovább?

Az EUPOL most készíti elő azt a projekttervet, amely további három – Szamangán, Tahár és Badahsán – tartományban kíván létrehozni közösségi rendőrségi irodákat. Ezzel tizenegyre emelkedne azon tartományok száma, ahol a polgárbarát rendőrség eszménye gyökeret vert.

A projekt a felmerült problémák ellenére is sikeresnek mondható. Fenntarthatóságát jelzi, hogy a program a projekt lezárását követően is tovább működik, az egységek tevékenysége folyamatos, az eléérések (iskolai látogatások, konzultációk stb.) száma folyamatosan nő. A projektmenedzsment és a közösségi rendőrségi egységek között a kapcsolat továbbra is fennmaradt, heti rendszerességgel zajlanak konzultációk és egyeztetések az EUPOL és az irodák között. Számos visszajelzés érkezett továbbá az állampolgároktól, a szervezetektől, amelyek szerint pozitív kapcsolat kezd kiépülni a rendőrséggel, amely odafigyelőbb, könnyebben elérhető lett, és a kapocs továbbra is a közösségi rendőrségi egység valamely tagja.

Összegzés

„Eurómilliók a semmire”, „költhetnénk hasznosabban is az adófizetők pénzét”, „kidobott pénz” – merült fel bizonyára a legtöbbször a gondolat a tanulmány olvasása közben. Igaz, hogy vannak az EU-n belül fontosabb és égetőbb kérdések is, mint az afgán rendőrség demokratizálása, mielőtt azonban dühösen félredobnánk az értekezést, gondoljunk végig a következőt!

Egy térség stabilitása elsősorban az azt alkotó országok stabilitásától függ – példaként érdemes megemlíteni Egyiptomot, Szíriát, Irakot és befolyásukat az egész régióra. Egy ország stabilitásához nagymértékben hozzájárul a közrend és a közbiztonság. A belső biztonságot a rendőrség hivatott fenntartani. Amennyiben nem megfélemlítésen és félelmen alapuló rendszerről, hanem tényleges demokráciáról beszélünk, a közrendet a rendőrség sikeresen csak a társadalom segítségével, támogatásával tudja megteremteni. A társadalom valós támogatását a rendőrség csak akkor élvezi, információt, segítséget csak akkor kap, ha a rendőri munka szolgáltatásá alakul, kielégítve ezzel az állampolgárok igényeit. És fordítva: ha az afgán lakosság nagy része biztonságban érzi magát hazájában, akkor kevesebben fognak (többek között az EU országaiba) kivándorolni és menekültstátuszt kérni, kevesebben akarnak végső elkeseredettségükben szélsőséges szervezetekhez csatlakozni és terrorcselekményeket elkövetni. Egy fenntartható, stabil és biztonságos rendszer kiépítéséhez pár millió euróval hozzájárulni kifizetődő. Szerintem.

IRODALOMJEGYZÉK

- A Tanács 2007/369/KKBP együttes fellépése (2007. május 30.) az Európai Unió afganisztáni rendfenntartó missziójának (EUPOL AFGANISTAN) felállításáról. Forrás: www.epa.oszk.hu/00800/00878/01108/pdf/00330038.pdf
- Basar, Eray (2012): An Overview of Corruption in Afghanistan. In Zyck, Steven A. (szerk.): *Corruption & Anti-Corruption Issues in Afghanistan*. Civil-Military Fusion Centre. Forrás: <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/CFC-Afghanistan-Corruption-Volume-Feb2012.pdf> (2014. 06. 03.)
- Boda József (2006): *A rendvédelmi békefenntartás kialakulása, fejlődése, helye és szerepe a XXI. században*. Doktori értekezés. Budapest, ZMNE.
- Checchia, Mark (2012): Corruption in the Afghan National Security Forces. In Zyck, Steven A. (szerk.): *Corruption & Anti-Corruption Issues in Afghanistan*. Civil-Military Fusion Centre. Forrás: <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/CFC-Afghanistan-Corruption-Volume-Feb2012.pdf> (2014. 06. 03.)
- Chumley, Cheryl K. (2013): Afghan parliament uphold right to marry children. In: *The Washington Times*. Forrás: www.washingtontimes.com/news/2013/jun/10/afghan-parliament-upholds-right-marry-children (2014. 03. 01.)
- Clarkson, Charles Tempest – Richardson, J. Hall (1984): *Police!* New York, Garland Publishing.
- Critchley, Thomas Alan (1978): *A history of police in England and Wales*. London, Constable Press.
- Diamond, Drew – Weiss, Deirdre Mead (2009): *Advancing Community Policing Through Community Governance: A Framework Document*. Washington, U. S. Department of Justice's Office of Community Oriented Policing Services. Forrás: www.masc.sc/SiteCollectionDocuments/Public%20Safety/advancing%20community%20policing.pdf (2014. 05. 01.)
- Ghanizada (2013): Taliban attacks killed nearly 3000 people in past 7 months: MOI. In: *Khaama Press*. Forrás: www.khaama.com/taliban-attacks-killed-nearly-3000-people-in-past-7-months-moi-3027 (2014. 03. 01.)
- Graham-Harrison, Emma (2014): New Afghanistan law to silence victims of violence against women. In: *The Guardian*. Forrás: www.theguardian.com/world/2014/feb/04/afghanistan-law-victims-violence-women (2014. 04. 05.)
- Kumin Ferenc (2006): Kapacitásépítés – új törésvonalak a világgazdaságban. In: *Világosság*, 5. évf. 5. sz. 57–66.
- Livingston, Ian S. – O'Hanlon, Michael (2012): *Afghanistan Index*. Forrás: www.brookings.edu/~media/Programs/foreign-policy/afghanistan-index/index20120516.pdf (2014. 05. 01.)
- LOTFA Management Review. (2012) Forrás: www.ft.dk/samling/20121/almldel/uru/bilag/215/1271986/index.htm (2014. 03. 03.)
- Móré Sándor (2012): A helyi rendőrség létrehozása és szabályozása Romániában. In: *De iuris prudentia et iure publico*, 6. évf. 1–2. sz.
- Oppel, Richard A. Jr. (2009): Corruption Undercuts Hopes for Afghan Police. In: *The New York Times*. Forrás: www.nytimes.com/2009/04/09/world/asia/09ghazni.html?partner=rss%26emc=rss&_r=0 (2014. 04. 02.)
- Ramsay, Anna Augusta Whittall (1969): *Sir Robert Peel*. New York, Books for Library Press.
- Rózsa Tibor (2006): *Baghlan tartomány CIMIC kézikönyve*. Budapest, Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság.
- Transparency International: *Corruption Perception Index 2014*. Forrás: www.cpi.transparency.org/cpi2014/results/
- UNAMA Factsheet. Forrás: www.betterworldcampaign.org/assets/pdf/unama-factsheet-update-4-25-12.pdf
- United Nations Peacekeeping Operations: Principles and Guidelines*. (2008) New York, UN DPKO Department of Field Support. Forrás: www.pbpu.unlb.org/pbps/library/capstone_doctrine_eng.pdf (2014. 05. 03.)
- www.kcp.gov.af (a kabuli rendőrség hivatalos oldala)
- www.mardume.wordpress.com (a Police-e Mardume hivatalos oldala)

SUMMARY

Police for People

KEMÉNY Gábor

The aim of the survey is to give an overview on the implementation of a community policing project on behalf of the European Union Police Mission in Afghanistan. The reader will acquire an insight into this multilateral international cooperation and get familiar with the police system in Afghanistan. The survey ends with a "lessons learnt" conclusions trying to answer the question whether similar projects are efficient or not.